Захидал нээхэд

(Тойм)

Цаг үе—чухал ажил хоёр мөчмөчөөр уралдан урагшалж байгааг манай идэвхтнүүдээс ирүүлсэн миний урьд байгаа нээгдсэн нээгдээгүй олон захидлууд тайлах билээ. Би идэвхтнүүдийнхээ захидлыг задлаж дууслаа.

Уншигч танд таниулахаар үзэг бодол хоёроо уралдуулан өчиж байна. Утас дуугарлаа.

—Аймгийн хэмжээгээр бэлтгэвэл зохих хөөврийн 48 хувь, ноолуурын 24,4 хувь нь бэлтгэгдээд байгаагийн дээр Эрдэнэсант, Өндөрширээт сумд хөөврийн төлөвлөгөөг 102,3—102,5 хувиар биелүүлээд байна—гэж аймгийн худалдаа бэлтгэлийг удирдах газрын ажилтан Нямсүрэн мэдээлж байхад, нээгдсэн олон захидлуудын нэгэнд Баянцогтын САА-н төвийн ажилчин албан хаагчид бодын хөөвөр авах 3 хоногийн ажил зохиож 420 кг хөөвөр авав гэж хамт олны амжилтыг идэвхитэн Очирбат бичиж, эрэмгий чадлаараа эмнэг даага оосорлоод унагаж хяргах зэргээр ажиллаж 50 кг хөөвөр авч тушаасан Баянцогтын САА-н хүнсний ногооны ззорийн ажилчин 56 настай эмэгтэй Тогоо гэгч иргэний идэвхитэй ажиллагааг Х. Дуламрагчаа мэдээлсэн байв.

—Бас энд нэг хүний хоёр мэдээ байна.

—Хаанахын хэнийх вэ?

—Баянзүрхийн Аюушийнх

—За тэгээд юу гээв.

—Бас л амжилттай ажиллаж байгаа бригад,суурийнхны ажлаа.

—Баянзүрх сумын Гарамжав даргатай товарын бригадынхан зохион байгуулалт сайтай ажилласны үрээр ямааны ноолуур бэлтгэх төлөвлөгөөнийхөө 65 хувийг бэлтгэж бүгдийг 1 дүгээр зэрэгт тушаав гэсэн байна.

Мөн бригадын Намдаг, Нацаг, Төмөрбаатар, Чимэддорж ахлагчтай сууриуд үхэр нэг бүрээсээ 310—340 грамм хөөвөр авч төлөвлөгөөгөө 100—103 хувиар биелүүлээд байгааг бичжээ.

—Одоо энд хоёр хүний нэг мэдээ байна.

—Хаанахын хэнийх вэ?

—Өнжүүлийн З. Дармаабадь, Ц. Дамба нарын уралдан бичсэн нэг мэдээ хоёулаа яг л зэрэг иржээ.

—Юуны тухай юм бэ?

—Цагаан алтны таван сарын аян явуулах нээлтийн цуглаан Өнжүүл сумын төвд болж цуглаанд оролцогчид грамм ноос хаягдуулахгүй арвин их ноос улсдаа тушааж ДОЗ—ын их наадамд бэлэг барих уриалга гаргасаны дээр сумын малчин, сэхээтэн залуучууд, пионер сурагчид бид ноосыг үнэ хөлсгүй преслэн ачих, бут ноос, ширхэг хялгас гээгдүүлэхгүйн төлөө ажиллана гэж сумын ХЗЭ-ийн хорооны дарга Шатар залуучуудаа төлөөлөн хэлэв. Ингээд цагаан алтны анхны цуваа гарав гэж мэдээлжээ.

—Утас дуугарлаа.

—Аймгийн хэмжээгээр төл бойжилт 98,1 хувьтай явна.

Энэ нь өнгөрсөн оны энэ үетэй харьцуулбал 3,2 хувиар илүү бойжиж байна—гэж статистикийн товчооны Зундуйжамц мэдээлээд утсаа тавив.

—Шуудангаар ирсэн захидал нээгдлээ.

—Сэргэлэн сумын төлийн штаб төлчдийн ажлыг 7—10 хоногт тогтмол дүгнэн «Төл мэнд» гэсэн цалинт дарцаг шилжүүлж байгаагийн дээр төлийн байр тэжээлийн талаар малчид төлчдөд зөвлөлгөөн егч төлийн талаар шаардагдах арга хэмжээнүүдийг авах, адууг манаатай болгож адууны манаа,төлчдийн шөнийн жижүүрийн ажиллагааг эргэн шалгах ажил зохион явуулж байгаагийн дүнд тус сумын төл бойжилт 99,1 хувьтай байна—гэж П. Ендонжамц бичжээ.

—Одоо энд бас 6 дугаар сарын 13-ны өмнөх яриа дэлгэгдэж байна.

—Юуны тухай тэр билээ.

—Яагаав Сонгууль. Сонгууль.

—За тэгээд юу гэж байна.

—БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын депутат, аймгийн АДХ—ын Гүйцэтгэх захиргааны дарга Ц.Жамсран,Бүрэн сумын хоньчин Т. Ширчин нар сонгогчидтойгоо уулзаж цаг үе—чухал ажил хоёр уралдаж байгаагийн дээр одоогийн тавигдаж байгаа чухал чухал зорилтууд, аймаг орны ажлын эрч далайц, олон улсын талаар дэлгэрэнгүй ярьж тэргүүний туршлагыг ажилдаа нэвтрүүлэх, төл болгоныг мал болгох, соёлжин сэхээрэх, хөөвөр хялгасыг цаг алдалгүй бэлтгэн авах талаар үнэтэй зөвлөлгөөн өгсөн тухай Баянзүрхээс М.Сандан, Өндөрширээтээс Ш Санжмятав нар бичжээ.

—Бас Алтанбулаг сумын богийн 2 дугаар бригадын хоньчин, сумын депутат Очир ахлагчтай суурийнхан сонгууль угтаж жилийн жилд ус бараадаж ногооны шимийг малдаа идүүлж чаддаггүй нэгэн гачигдлыг арилгахаар уурхайн худаг нэгийг гаргахаар санаа шийдэж байгааг намын хорооны ажилтан Цэнд мэдээлсэн байна.

Энэчлэн цаг үе—чухал ажил хоёроос хоцрохгүйг хичээж манай идэвхтнүүд аймгийнхаа бүтээлч хөдөлмөрчдийн ажил амьдралаас мэдээлсэн захидлыг өдөр болгон л би нээж байна.

Утга зохиолын ажилтан

Гэнэт хүйтрэлт, түүнтэй тэмцэх

Дулааны улирал богино хугацаанд газрын гадаргуу ба түүний орчны агаар тэг ба түүнээс бага дулаантай болохыг гэнэт хүйтрэх гэдэг.

Гэнэт хүйтрэлт явагдах хугацаа ба түүний хүч нь орчны хөрс цаг уурын онцлог ургамалын бүрхүүлээс хамаарч янз бүр байдаг. Гэнэт хүйтрэлт ургамалын амьдралд муугаар нөлөөлөх боловч хаврын хүйтрэлт ургамалын өсч өндийж байгаа балчир үед тохиолддог учир онц аюултай байдаг. Гэнэт хүйтрэлтийн ургамалд нөлөөлөх нөлөө нь ургамалын биолог хөгжлийн үе шат хүйтрэлтийн хүч ба үргэлжлэх хугацаанаас шалтгаалж харилцан адилгүй байна.

Жишээлбэл: үр тарианы ургамал,буудай, арвай, овъёос түүнчлэн вандуй, наран цэцэг хаврын —4 —6 градусын гэнэт хүйтрэлтийг тэсвэрлэдэг байтал, эрдэнэшиш, гуахатангууд ихэнх хүнсний ногоонууд хаврын гэнэт хүйтрэлтэнд амархан нэрвэгддэг.

Харин үр тарианы ургамалууд цэцэглэлтийнхээ үед гэнэт хүйтрэлтэнд тун амархан нэрвэгдэнэ.

Түүнчлэн удаан хугацааны хүч багатай хүйтрэлтээс түргэн хугацааны хүчтэй хүйтрэлт ургамалд илүү аюултай.

Гэнэт хүйтрэлт явагдаж дууссаны дараа хурц нар гарах нь улам ч аюултай байдаг.

Гэнэт хүйтрэлтэнд ургамалуудын нэрвэгдэх нь тарималуудын сортоос ихээхэн хамаарна.

Манай аймгийн ихэнхи нутгуудад олон жилийн дунджаар хаврын гэнэт хүйтрэлт 6 сарын эхэн ба дундуур дууссч намрын гэнэт хүйтрэлт 8 сарын сүүлч 9 сарын эхээр эхэлдэг байна.

Харин хүйтэнгүй хоногийн тоо нь 90—100 орчим хоног байдаг байна.

Тэгвэл гэнэт хүйтрэлттэй хэрхэн тэмцдэг тухай асуудалд шилжиж оръё.

Юуны өмнө тарималын төрөл бүрийн сортыг орон нутгийнхаа онцлогт тохируулан зөв сонгож авах хэрэгтэй.

Гэнэт хүйтрэлттэй тэмцэх хамгийн түгээмэл бөгөөд манайд хэрэглэж болох арга нь талбайд утаа тавих арга юм.

Талбайд утаа баагуулахын тулд тусгай бэлтгэсэн овоонуудыг ашиглана.

Овооны өндөр нь 1,2—2 метр агаад тийм овоо 1 га-д 40—60 ыг бэлтгэнэ.

Овоог бэлтгэхдээ гол нь хуурай мөчир сүрэл хийж дээрээс нь элдэв нойтон навч сүрэл бууц овоолж сайн нягтруулж дээрээс нь шороогоор хучиж өгнө

Ийм овоог гэнэт хүйтрэлт явагдаж магадгүй шинж мэдэгдсэн орой юмуу, гэнэт хүйтрэлт явагдсаны дараах өглөө шатаана. Таримал ургамалуудыг ерөнхийдөө нь цаас болон химийн үйлдвэрийн бусад бүтээлгүүдээр бүтээх нөмрөг өмсгөх арга ба дулаан үүсгэгчийг хэрэглэж болно.

Талбайг услах нь хөрс ба орчны агаарын чийгийг нэмэгдүүлж гэнэт хүйтрэлтээс хамгаалдаг байна.

Газар тариалангийн мэргэжилтэн бүр өөр өөрсдийнхөө нутгийн цаг уур, хөрсний онцлог, гэнэт хүйтрэлт дуусах, эхлэх хугацаа, хүйтэнгүй хоногийн тоог сайтар мэдэж түүнд тохирсон таримал ба сортыг сонгон тариалах нь зүйтэй

Г. Жудай

Уралдаан

Аймгийн АДХГ захиргааны Соёлын хэлтэс, аймгийн ОНС кабинетаас, ардын хувьсгалын 44 жил,Октябрийн хувьсгалын 48 жилийн ойг угтаж орон нутгийг судлах кабинетын үзмэрийг баяжуулах зорилгоор доор дурьдсан үзмэр цуглуулгын уралдаан зарлаж байна.

Уралдаанд ирүүлэх зүйл нь;

1. Ардын аман зохиол, домог, ардын дуу, ерөөл, магтаалын зүйлүүд.

2. Ард түмний зан суртахуун, аж амьдрал материал баялгийг харуулсан ховор нандин эдийн зүйл, гар урлаг, тоног төхөөрөмж багаж зэвсэг, хувцас хэрэглэл.

3. Хүрэл чулуун зэвсэгүүд «Тэнгэрийн сум» гэж нэрлэгдэж байсан байгалийн дурсгалт зүйлс, солирын төрлүүд орох болно.

Уралдааны байранд орох доод хязгаар нь ардын аман зохиолын богино хэлбэрийг ардын дууны үг, 30-аас доошгүйг түүвэрлэн бичсэн хэсэг, домог ерөөл магтаалын зүйл 10-аас доошгүй, хүрэл чулуун зэвсэг 40 ширхэгээс доошгүй,бусад ховор нандин эд агуурсын зүйлий нь харгалзахгүй харин түүний түүхийн ач холбогдол,үзэмж чанарыг харгалзан тодорхойлсон дүнгээр байр эзлэх болно.

Нэгдүгээр байр 1, 1000 төгрөг
Хоёрдугаар байр 2, тус бүр 500 төгрөг
Гуравдугаар байр 3, тус бүр 300 төгрөг
Дөрөвдүгээр байр 5, тус бүр 150 төгрөг

Тавдугаар байр 10, тус бүр 100 төгрөг олгох ба байранд ороогүй цуглуулгад түүний чанар чансаа хэрэгцээний байдлыг хянан үзсэний үндсэн дээр шагнал олгоно. Уралдаанд ирүүлэх зүйлийг 5 дугаар сарын 1-нээс эхлэн аймгийн Соёлын хэлтэст тусгай бүртгэлээр хүлээн авч 10 дугаар сарын 30-нд дүнг гаргана.

Аймгийн АДХГ захиргааны Соёлын хэлтэс,
Аймгийн ОНС кабинет

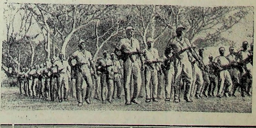

ЗУРАГ ДЭЭР; «Португалийн» Гвине улсын үндсээ чөлөөлөх арминйхан харийнхны эсрэг шийдвэртэй тэмцэж байна.

Хариуцлагатай эрхлэгч Н.МӨНХӨӨ

(Х—00425) «Анхдугаар таван жил» сонины газар хэвлэв.

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

Анх дугаар ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо,
А. Д. Х. Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

18 дахь жилдээ №33 (1434) | 1965 оны 5 дугаар сарын 1 | БЯМБА

Дэлхийн хөдөлмөрчдийн хаврын баяр

Анх 1886 оны 5 сарын 1-нд Америкийн Чикаго хотын үйлдвэрийн ажилчдын 8 цагийн ажлын өдрийг тогтоохоор улс төрийн сүрт жагсаал хийсэн түүхт өдрийг 2 дугаар интернационалын их хурлаас хожим нь орон бүрийн пролетари нарын баярын өдөр болгохоор тогтоожээ.

Дэлхийн орон бүрийн пролетари нарын баярын энэ өдрийг дэлхий дахины ажилчин анги 1890 оноос эхлэн жил бүр тэмдэглэж олон улсын ажилчин анги, хөдөлмөрчдийн эв санааны нэгдэл, ах дүүгийн барилдааг улам нягтруулсаар ирлээ.

Дэлхийн орон бүрийн ажилчин анги хаврын энэ баяраа 76 дахь удаагаа тэмдэглэхдээ империалист колоничлолын эсрэг хувьсгалт тэмцлээ улам хүчтэй болгож бүх дэлхийг чөлөөлөх, хэрэгтээ гайхамшигт сайхан амжилт олж тэмцлийнхээ цаашдын зорилтыг тодорхойлж байна.

Дэлхийн ажилчин ангийн ба эрх чөлөөний хөдөлгөөнд социалист системийн орнуудын ололт амжилтууд нь зоригжуулагч жишээ болсоор байна.

Дэлхийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүнд социалист орнуудын бүтээгдэхүүн 40 гаруй хувийг эзлэх болов.

Социализм нь Ази, Европоор хязгаарлахгүй, бөмбөрцөгийн нөгөө тал—Америк тивд Кубын баатарлаг ард түмэн социализмыг байгуулж байна.

Социалист системийн орнуудын хөгжил цэцэглэлт нь Ази, Африк, Латин Америкийн ард түмний үндэсний эрх чөлөөний хөдөлгөөнд шийдвэрлэгч нөлөө үзүүлж империалист колоничлолд үхлийн цохилт болж байна.

Сүүлийн 17 жилд 1,5 миллиард хүн бүхий колони, хагас колони орнууд тусгаар тогтнолоо оллоо. Зөвхөн өнгөрөгч 1964 онд Малави, Мальт, Замби энэ онд баруун Африкийн Гамби улсуудад эрх чөлөөний наран гийж тусгаар тогтнолоо олсон билээ.

Дэлхийн ажилчин анги, хөдөлмөрчдийн манлайд коммунист ба ажилчны намууд байгаа бөгөөд одоо эгнээндээ 40 гаруй сая коммунистуудыг багтаасан 90 гаруй коммунист ба ажилчны нам ажиллаж байгаа ажээ.

Дэлхийн ажилчин, хөдөлмөрчдийн интернационалч нэгдэл, хувьсгалт хөдөлгөөний өрнөлтийн зэрэгцээгээр империализмын сүйрэл нь улам бүр хурцдаж мөхөлөө ойртуулсаар байна.

Тэд НАТО-гийн олон этгээдийн цөмийн нэгдсэн хүчин, атомын бөслүүр ба «поларис» пуужин бүхий шумбадаг онгоцны байрлал байгуулахыг оролдож зэвсэглэлээр хөөцөлдөх, дэлхийн янз бүрийн хэсэгт түрэмгий үйлдлээ үргэлжлүүлсээр БНА Вьетнам улсын эсрэг түрэмгийлэх халдлагаа зогсоохгүй байна.

Империалистуудийн эсрэг дэвшилт бүх хүчин нэгдэж тэмцэж байгаа ба түүнийг ажилчин анги манлайлах ёстой.

Саяхан Москвад болж өнгөрсөн коммунист, ажилчны намуудын төлөөлөгчдийн зөвлөлдөх уулзалт бол орчин үеийн бүх хувьсгалт хүчийг нийтийн дайсны эсрэг тэмцэлд нягтруулахад маш чухал алхам боллоо.

Энэ зөвлөлдөх уулзалтын албан мэдээнд заахдаа «... империализмийн эсрэг амжилттай тэмцэхийн тулд социалист хамтын нөхөрлөл, үндэсний эрх чөлөөний хөдөлгөөн, олон улсын ажилчин анги зэрэг орчин үеийн хувьсгалт бүх хүчийг нягтруулах явдал шийдвэрлэх ач холбогдолтой юм» гэжээ.

Энэ зорилтыг хангахын үүднээс дэлхийн коммунист хөдөлгөөний нэгдлийг улам нягтруулах нь эрхэм чухал зүйл мөн.

Манай ард түмэн намынхаа жолоодлогоор их Лениний сургаалаар капитализмыг алгасаж социализмыг амжилттай байгуулж, Ази, Африк, Латин Америкийн ард түмэнд сайхан жишээ болж байна.

Манай аймгийн хөдөлмөрчид бүх ард түмнийхээ хамт хаврын их баяраа ажлын өрнүүн амжилтаар угтаж малын төлийг сайн бойжуулж хаврын тариалалт, хялгас, хөөвөр, ноолуурын төлөвлөгөөг амжилттай биелүүлж байна.

Манай ард түмэн Майн нэгний баяраа өргөн тэмдэглэхийн хамт 1965 оны зорилтууд, МАХН-ын Төв Хорооны 6 дугаар бүгд хурлын шийдвэрийг амжилттай биелүүлж хөдөлмөрийн өрнүүн их бүтээлээр орон нутгийн сонгуулийг угтах зориг төгөлдөр ажиллаж байна.

ТЭРГҮҮНИЙ АГЕНТ

Баяндэлгэр сумын 2 дугаар бригадын Дамдинсүрэн гуай 20 жил худалдаа бэлтгэлийн агентаар ажиллаж худалдааны ажилд дадлага туршлагатай болсон тэргүүний хүн.

Дамдинсүрэн гуай амьдралынхаа удаан хугацаанд агент хийхдээ хөдөлмөрчдийг худалдаагаар шуурхай сайн үйлчилж, улсын бэлтгэлийн төлөвлөгөөг нэр төрөл дээр нь давуулан биелүүлэхийн төлөө хүч чармайлтаа гарган ажилладаг юм.

Дамдинсүрэн гуай худалдагч, нярав, нягтлан бодох зэрэг 3—4 мэргэжилтэй болжээ.

Дамдинсүрэн хөдөлмөрчин олны эрэлт хүсэлтийг анхааралтай хүлээн авч, хүссэн бараагий нь захиалж эзэнд нь авчирч өгдөгөөс гадна өөрийн хариуцсан 60 гаруй өрхөөр 7 хоногт нэг удаа явж худалдаа хийхийн хамт бэлтгэлийн зүйлийг цуглуулан авдаг.

Ингэж ажилладаг учраас 17 жил бараа гүйлгээний төлөвлөгөөг 1,6—42,3 хувь давуулж 18 жил бэлтгэлийн төлөвлөгөөг нэр төрөл дээр нь биелүүлж, хөлдүү түүхий эд, арьс шир, ангийн үсний чанарыг дээшлүүлж дахин боловсруулалт хийснээс 8000 төгрөгийн ашиг улсад оруулжээ.

Дамдинсүрэн гуай энэ оны нэгдүгээр улирлын бараа гүйлгээний төлөвлөгөөг 103,2 хувь, бэлтгэлийн 25 нэр төрлийн зүйлийг 4,3—65 хувиар давуулж гялалзсан амжилт гаргав. Майн нэгний 76 жил, ардын хувьсгалын 44 жилийн ойг угтаж Мөнгөн морьтын агент Төмөрмөнхийн туршлагаар явуулын худалдааны тэрэг хийх, эхний хагас жилийн худалдаа бэлтгэлийн төлөвлөгөөг нэр төрөл дээр нь давуулан биелүүлэх нэмэлт үүрэг аваад зориг бадрангуй ажиллав.

Д. Дондогдорж

ЗӨВЛӨЛГӨӨН БОЛОВ

Аймгийн санхүү бүртгэлийн ажилчдын зөвлөлгөөн аймгийн төвд дөрөвдүгээр сарын 28—29 нд болов. „Санхүү бүртгэлийн ажлын одоогийн байдал цаашдын зорилт" гэсэн илтгэлийг Аймгийн гүйцэтгэх захиргааны төлөвлөгөө эрхэлсэн орлогч дарга Дондогдорж тавив. Зөвлөлгөөнд аймгийн 13 дугаар авто баазын ерөнхий нябо Дагва, Хүнсний комбинатын Вандуй нарын зэрэг 23 хүн үг хэлэв.

Зөвлөлгөөний ажиллагааны явц тавигдаж байгаа зорилтын талаар Аймгийн гүйцэтгэх захиргааны дарга Жамсран дэлгэрэнгүй үг хэлэв.

Суурийн хүмүүжлийн ажил

Баян сумын Насан даргатай 3 дугаар бригадын бүх суурьт суурийн хүмүүжлийн ажил тогтмолжиж байна. Эдний дотор Балдандорж, Цэен-Ойдов ахлагчтай сууриуд буслаас илүү ажиллаж сумын намын үүрээс баталсан цагийн хуваарийг нарийн баримтлан ажиллаж байна.

Улс төрийн сонсголоор улс, аймаг, сум, бригад, суурийн төлөвлөгөөт зорилтууд ялангуяа суурийн малчдад үйлдвэрийн даалгаврыг сайн ойлгуулж түүний биелэлтийг өдөрт нь гаргаж ажилладаг учраас суурийн үйлдвэрийн даалгавар хугацаандаа биелөгдэж байна.

Ариун цэврийн өдрөөр, хот, суурийн гадуурхи нийтийн цэвэрлэгээ, гэр орноо цэвэрлэх, угаах ажлыг тогтмол хийж байна.

Хүн бүр 11 хоногт тогтмол усанд ордог заншилтай болжээ.

Уран сайхны өдрөөр орчин үеийн шинэ дуу, ардын дууг сурах, давтах ажлыг хийж суурийн концерт бэлтгэж байна.

Үүнд; Балдандоржийн суурийн Бас-биш, Дураал, Чанцал нар олон дуу сурч, морин хуураар малчин Нацаг чадмаг тоглож байна.

Цэен-Ойдовын суурийн дуучин Цогзол, Цэен-Ойдов нар 4—6 дуу дуулж, залуу төлчин Даваасүрэн 2 шүлэг чээжлэж суурийнхаа хүмүүжлийн ажлаар уншиж малчдын талархлыг хүлээж байна.

Энэ сууриудын хүмүүжлийн ажил тогтмолжсоноор ноолуур хялгас зэрэг цаг үеийн төлөвлөгөөт зорилтууд хугацаандаа 100—102 хувиар биелэгдэж бригадынхаа хэмжээнд түрүүлж явна.

Г.Бямбаа

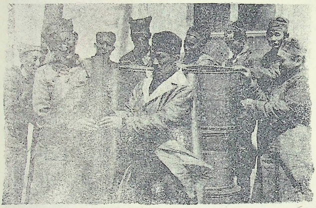

Төвийн артелийн Бунна мастертай төмрийн тасгийнхан Майн баяр, пионерийн 40 жилийн ой угтсан өндөр бүтээлийн нэг сарын ажил зохиож 4 дүгээр сарын эхний 15 хоногт төлөвлөгөөгөө 35,7 хувиар давуулан биелүүлсэн юм.

Амжилтаа улам бататгая

Аймгийн хүнсний комбинат үйлдвэрийн төлөвлөгөөг 1964 онд нийт бүтээгдэхүүний дүнгээр 100,2 хувиар биелүүлж талхыг 107, нарийн боовыг 103, архи дарсыг 93 хувиар тус тус биелүүлж бүтээгдэхүүний өөрийн өртгийг 4,2 хувиар бууруулж хөдөлмөрийн бүтээлийг 8,5 хувиар дээшлүүлж 485 мянган төгрөгийн ашигтай ажиллаж бага биш амжилт гарган, өнгөрсөн жилд санхүүгийн үйл ажиллагаанд журнал ордерын систем бараа материал үнэт зүйлсийн нэр төрлийн бүртгэл үлдэгдлийн бүртгэл зэрэг тэргүүний давшилт хэлбэрүүд нэвтэрч бүртгэлийн хөтлөлт хөнгөн шуурхай болж тайлан балансын үзүүлэлтүүд сайжран гаргах хугацааг богино болгож чанарын мэдэгдэхүйц ахиц гаргаж улсын тэргүүний санхүүгийн ажилтан, ня-бо нарын зөвлөлгөөнийг угтаж амжилттай ажиллаж ирлээ. Мөн үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний чанарыг сайжруулахад анхаарч 1964 оныг 1963 онтой харьцуулахад үйлдэхүүний гологдол бараа арилсан юм. Үйлдвэрлэлийн болон гүйлгээний зардлыг багасгаж үйлдвэрлэлийн фондуудын ашиглалтыг сайжруулахад нилээд ахиц гарснаар амьд хөдөлмөр ба материаллаг зардал багасаж чадлаа.

Үүний дүнд үйлдвэрийн ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлсэн юм.

Бид тэргүүний хүмүүсийн жишээгээр хүн нэг бүр жигд сайн ажиллаж ажлын хариуцлага, идэвхи санаачлага, сахилга батаа эрс сайжруулан төлөвлөгөөт зорилтыг биелүүлэхэд өөрсдийн мэргэжил мэдлэгээ өндөржүүлэхэд бүх хүчээ нягтруулан хамтач ажиллагаагаа улам сайжруулах эрхэм зорилт зогсож байна.

1965 оны манай зорилго бол нийт бүтээгдэхүүнийг үнийн дүнгээр 2569,6 мянган төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх бөгөөд нэр төрлөөр нь авч үзэхэд талх нарийн боов 690 тонн, архи дарс 59 мянган литр үйлдвэрлэнэ.

Мөн 2250 мянган литр сүү боловсруулж, 105 тонн цөцгийн тос, 20 тонн хурууд ба ааруул хийж дунджаар 22,4 литр сүүнээс 1 кг тос авах юм. Эдийн засгийн чанарын үзүүлэлтийн талаар бүтээгдэхүүний өөрийн өртгийг өнгөрсөн оныхоос 1,7 хувиар хямдруулж хөдөлмөрийн бүтээлийг 8,5 хувиар дээшлүүлж 520 мянган төгрөгийн ашигтай ажиллах ёстой.

Мөн хүний хөдөлмөрийг хөнгөвчилж үйлдвэрийн ямар нэг дамжлага цэгийг механикжуулах үйлдвэрийн соёлч байдлыг сайжруулан ариун цэврийн шаардлагын дүрэм хангах нь манай нэг гол ажил бөгөөд хэзээ ямагт анхаарлын төвд байх ёстой.

Одоо бидний өмнө үйлдвэрийн дотоод нөөц бололцоог дүүрэн дайчилж бүтээгдэхүүний өөрийн өртгийг өнгөрсөн оныхоос 3 хувиар хямдруулж хөдөлмөрийн бүтээлийг 9 хувиар дээшлүүлж ажиллахаар социалист уралдаанд авсан үүргээ нэр төртэй биелүүлэх ийм эрхэм зорилт аймгийн Хүнсний комбинатын хамт олны өмнө зогсож байна.

1965 оны нэгдүгээр улирлын төлөвлөгөөг бид 101,5 хувиар биелүүлсэн, одоо 2 дугаар улирлын ажилд эрчимтэй орж зориг бадрангуй ажиллаж байна.

Д.Барьд
(*Хүнсний комбинатын дарга*)

СОЦИАЛИСТ УРАЛДААНЫГ УДИРДАХ АЖЛЫГ УЛАМ САЙЖРУУЛЪЯ

МАХН—ын Төв Хорооны 6 дугаар бүгд хурлын шийдвэрт идэвхжсэн тус аймгийн хөдөлмөрч ард түмэн энхрий хайрт эх орныхоо мандал цэцэглэлтийн төлөө ихийг бүтээхээр чармайн ажиллаж улс ардын аж ахуй, соёлыг хөгжүүлэх 3 дугаар таван жилийн төлөвлөгөөний сүүлчийн жил 1965 оны төлөвлөгөөг давуулан биелүүлэх тэмцэлдээ социалист уралдааныг аж ахуй, соёлын салбар үйлдвэрлэлийн дамжлага бүрт өрнүүлсэний үрээр энэ оны эхний нэг улиралд үлэмжхэн амжилтууд олов. Ялангуяа социалист уралдааныг улам эрчимжүүлэх тухай БНМАУ—ын үйлдвэрчний эвлэлүүдийн 7 дугаар бүгд хурлын шийдвэрийг манай хөдөлмөрчид баяртай хүлээн аваад сум нэгдэл, сангийн аж ахуй, үйлдвэрүүдийн хооронд зарласан 1965 оны 1 дүгээр улирлын уралдаанд олонхи газрууд төлөвлөгөөт үүргээ давуулан биелүүлж сайхан амжилт олсоны дотор малын төлийг 99,5 хувиар бойжуулж, малын зүй бусын хорогдлыг эрс багасгаж бусад төлөвлөгөөт зорилтуудаа амжилттай биелүүлсэн Эрдэнэсант сум социалист уралдаанд 1 дүгээр байр, Баянжаргалан сум төлөө 99,7 хувиар бойжуулж 2 дугаар байр тус тус эзлэв.

Аймгийн нийт үйлдвэр, аж ахуйн газруудын дотроос 13 дугаар авто бааз 1 дүгээр улирлын ачаа тээврийн төлөвлөгөөг 105,1 хувь, тонн/км-ийн төлөвлөгөөг 102 хувь, хүн тээврийг 108,6 хувиар давуулан биелүүлж социалист уралдаанд түрүүлсэн, аймгийн Хэвлэх үйлдвэр 3 дугаар таван жилийн төлөвлөгөөг 10 сарын өмнө биелүүлсэн бөгөөд зөвхөн аймгийн төвийн үйлдвэрүүд дээр 1965 оны 1 дүгээр улирлын эцсийн дүнгээр авч үзвэл 50 гаруй ажилчид 3 дугаар таван жилийн төлөвлөгөөг биелүүлж социалист уралдаанд нийтдээ 20 гаруй үйлдвэр аж ахуйн газар, 30 цех тасаг, 5000 гаруй ажилчид хамрагдсан зэргээс үзэхэд уралдааныг удирдах ажил сайжирч байгааг харуулж байна.

Гэсэн ч социалист уралдааныг байгууллага бүр аж ахуйг удирдах гол арга болгож чадаагүй байна.

Ялангуяа социалист уралдаанд ерөнхий үүрэг авах, авсан үүргээ хугацаанд нь дүгнэхгүй удаашруулах, дүгнэхдээ жинхэнэ авсан үүрэг амлалтаар нь биш төлөвлөгөөний биелэлтээр дүгнэдэг буруу практик арилаагүй байна.

Мөн социалист уралдаанд авсан үүргийг ажилчин олонд сурталчилж хүн бүрийн гүйцэтгэх үүргийг ойлгуулахгүй зэрэг дутагдлууд олонхи газарт байгаа бөгөөд ялангуяа үйлдвэр хоршоолын артелиуд, Архустайн сангийн аж ахуй болон МААМС-уудын ажиллагаанд үлэмжхэн байна.

Иймд нам, захиргаа, аж ахуйн газар, үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллага бүр социалист уралдааныг удирдах ажилд оршиж байгаа дээрхи дутагдалд дүгнэлт хийж социалист уралдаан социалист хөдөлмөрийн төлөө хөдөлгөөнийг эрчимтэй өрнүүлж байгаа үйлдвэр аж ахуйн газруудын туршлага ажлын арга барилыг судлан нэвтрүүлэх ажилд ихээхэн анхаарвал зохино.

Социалист уралдаанд авах үүрэг аль ч газар дээр ерөнхий байх биш харин ажилчин, бригад, цех, тасаг бүрээр тодорхой байх бөгөөд уралдааны болзол техникийн хүч чадал, цаг ашиглалтыг сайжруулах, хөрөнгө төсөв материал түүхий эдийг хэмнэн зарцуулж шинэ нөөц бололцоог ашиглан сайн чанарын их бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн гаргах, ажилчин бүр шинийг санаачлах талаар оруулж, уралдааныхаа үүргийг яаж биелүүлж байгааг тасаг, цех бригадын дарга, ҮЭ—ийн байгууллагууд хяналт тавьж туслаж байвал зохино.

Сум нэгдэл, сангийн аж ахуй, албан үйлдвэр аж ахуйн газрын захиргаад түүний дэргэдэх нам, олон нийтийн байгууллага бүх уралдааныг удирдах ажилд биечлэн оролцож олон түмний идэвхи санаачлагыг тэр зүгт бүрэн дайчилж чадвал социалист уралдаанд авсан үүрэг сая биелэгдэнэ гэдгийг анхаарах хэрэгтэй.

Үүний тулд социалист уралдааныг ажлын салбар бүрт өрнүүлж хөдөлмөрчдийн бүтээлч идэвхи санаачлагыг улам дээшлүүлэх явдлыг аж ахуйн байгууламтыг удирдах гол үндэс болгох хэрэгтэй.

Д.Лувсандорж
(*Аймгийн ҮЭ—ийн Зөвлөлийн дарга*)

Социалист хууль ёсыг ширхэгчлэн биелүүлье

Хуульчдын зөвлөлгөөний өмнө

Тус аймгийн хуулийн байгууллагууд улсын хэмжээний хуулийн удирдах ажилтны зөвлөлгөөнийг угтаж 3 сарын ажлын төлөвлөгөө зохиож, аймгийн шүүх нүүдлийн шүүхийн шүүгчдийн харъяаллаар ардын төлөөлөгчдийн 24 зөвлөл, 90 хэсэг, 82 секцийг тус тус зохион байгуулж 30 шахам удаа 446 ардын төлөөлөгчдөд, олон нийтийн шүүхийн дарга, гишүүдэд 20 удаа ажил төрлийн семинар зөвлөлгөө өгчээ.

Мөн цагдан сэргийлэхэд туслах бригадын гишүүдийн семинар зөвлөлгөөн хийж уриалга гарган ажиллаж байна.

Аймгийн төв хөдөөд хөдөлмөрийн үзлэг явуулж тодорхой ажилгүй 300 шахам хүнийг нэгдлийн үйлдвэрлэлд ажиллуулла.

Хуулийн байгууллагууд хамтран аймгийн хэмжээгээр сүүлийн 5 жилд гарсан гэмт хэргийн шалтгааныг судлан дүгнэлт хийж хулгайн гэмт хэрэгтэй тэмцэх явдлыг хүчтэй болгох зорилгоор илтгэл боловсруулан төв орон нутагт бүх байгууллагуудын хурлаар хэлэлцүүллээ.

Бүх байгууллага, сум—нэгдэл, САА—нуудыг хуулийн гурван байгууллагын төлөөлөгчид хуваарлин хариуцаж тодорхой судлагаа хийж өмч хөрөнгийн хамгаалалт өр авлагыг гардан шийдвэрлэж байна.

Архустын САА—н төвд гэмт хэрэг гарах явдал нилээд байсанд дүгнэлт хийж, хамт олны хурлаар хэлэлцүүлж, зарим хэргийг газар дээр нь шийдвэрлэсэн нь үр дүнгээ өгч байна.

Мөн шүүх, прокурор, цагдан сэргийлэх байгууллагууд хамтран хэрэг зөрчилд орж болзошгүй 62 хүнийг бүртгэн зөвлөлгөөн өгсөн, удаа дараа хуулийн хариуцлага хүлээж байсан Сэргэлэн сумын харъяат, одоо хоньчноор ажиллаж байгаа Индрээгийн одоогийн байдлыг фото зургаар харуулж засарч хүмүүжсэн тухайн яриаг нь соронзон хальсанд бичин авч сурталчилж байна. Аймгийн төвийн албан байгууллагуудын нууц хадгалалтын байдал, гал командын хэрэглэл, жижүүр манааны харнуцлагыг сайжруулах тухай зөвлөлгөөн хийлгэжээ.

Мөн хуулийн байгууллагууд хамтарч Гачуурт, Эрдэнэсант, Угтаал, Борнуур, Батсүмбэр, Жаргалант зэрэг сум хороодод хууль дүрэм сурталчлах бригад ажиллаж 6000 гаруй хүнд танилуулгын ажил зохиожээ.

Цаашид хуулийн байгууллагын удирдах ажилтнуудын зөвлөлгөөнийг угтаж нилээд зүйлүүд хийж байна.

Д. Аюурзана

Хэрэг бүртгэх байгууллага

Хэрэг бүртгэх байгууллага нь гэмт хэрэг ба түүнийг үйлдсэн этгээдийг олж илрүүлэхийн тулд зайлшгүй шаардлагатай шуурхай эрэн сурвалжлах ба эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд заасан бусад арга хэмжээг авах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ба түүнийг таслан зогсоох шаардлагатай бүх арга хэмжээг авах үүрэгтэй байгууллага юм.

Хэрэг, хэрэг бүртгэх байгууллагад ямарч хэлбэрээр мэдэгдэж болох юм. Жишээ нь: Ард иргэдийн өргөдөл гомдол, албан газрын мэдээлэл, олон нийтийн шүүхийн тогтоол, хэвлэлд нийтлэгдсэн мэдээ материал, насанд хүрээгүй хүмүүсийн хэрэг эрхлэх комиссын тогтоол, хэрэг үйлдэгч хэргээ өөрөө илчилсэн бусад мэдээ өөрсдийн санаачлага зэргээр үүсэн илрэх болно.

Хэрэг бүртгэгч хүн ямарч хэргийн талаар хэрэг бүртгэх анхны ажиллагааг хийх үүрэгтэй.

Хөдөө сумдыг харъяалан суугаа хэсгийн төлөөлөгч, авто техникийн байцаагч зэрэг хүмүүс энэхүү ажиллагааг гүйцэтгэж байна. Харин хэрэгт урьдчилсан мөрдөн байцаах ажиллагааг сэргийлэхийн ба прокурорын мөрдөн байцаагч нар явуулна.

Хэрэг бүртгэх ажиллагаа, урьдчилсан мөрдөн байцаалт хоёрыг хутган ойлгож болохгүй.

Энэ хоёр бол салшгүй холбоотой нэг юмны хоёр шат юм.

Шүүх, прокурор, цагдан сэргийлэх байгууллагын хэний харьяалалтыг харгалзахгүй хүлээн авч хэрэг бүртгэх ажиллагааг цагдан сэргийлэх байгууллагад явуулах үүрэгтэй.

Харин прокурор бол хэний ч харъяалалын хэрэг байсан түүнд хэрэг бүртгэх ба мөрдөн байцаах ажиллагааг явуулах бүрэн эрхтэй юм. Үүнээс үзвэл хөдөө сумдад сууж байгаа төлөөлөгч, цагдан сэргийлэх хэлтэс ба шууд прокурорын алины нь харъяаллын хэргийг хүлээн авч бүртгэх ба энэ ажиллагааг 14 хоногийн дотор хийх үүрэгтэй.

Хэрэг бүртгэгч хэсгийн төлөөлөгч хэрэг бүртгэх ажиллагаагаа гүйцэтгэхийн тулд үзлэг хийх, зарим зүйлийг хураан авах, сэжигтэй хүмүүсийг албадан саатуулах, хохирогч ба гэрчийг нь байцаах зэрэг ажиллагааг хийх эрхтэй. Хэрэг бүртгэх байгууллагын бүртгэх ажиллагаа хууль зүйд нийцэж байгаа эсэхийг прокурор хяналт тавьж байх ёстой.

Иймд гэмт хэргийн улмаас сэтгэл санаа, эд материал, мах бодийн хувьд гэмтэл, хохирол хүлээсэн хүн ба албан байгууллага өөрийн гомдлыг ам ба бичгээр шууд мэдэгдэх эрхтэй ба хэрэг бүртгэгч нар түүнийг хүлээн авч барагдуулах үүрэгтэй юм.

О. Дорж

ХУУЛИЙН УХУУЛГА

*** Аймгийн намын хорооны хууль сурталчлах ба хуулийн зөвлөлгөө өгөх бригадынхан Жаргалантын сангийн аж ахуйн төв, хөдөөд 3 өдөр ажиллаж олон газар яриа лекц хийж, үзүүлэн танилуулах материал өргөн ашиглаж эрүү ба иргэний болон гэр бүл нийгмийн хэв журмын холбогдолтой хууль дүрэм, зарлиг тогтоолоос мянга гаруй хүнд тайлбарласан байна.

Ялангуяа хууль дүрэм зөрчиж, гэмт хэрэг гарч буй шалтгаан, түүнээс урьдчилан сэргийлэх талаар тодорхой тайлбарласан байна.

Т. Банзрагч

*** Төв орон нутгийн хуулийн байгууллагын удирдах ажилтны улсын зөвлөлгөөнийг угтаж гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг сайжруулах тухай аймгийн намын хорооны тогтоолын заалтыг биелүүлэхийн тулд Заамар сумын намын үүрийн товчоо хурлаараа хэлэлцэж 3 сарын ажлын төлөвлөгөө зохион хөдөлмөрчдийн дунд хууль дүрэм сурталчлах ажил зохиож байна.

„Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэхэд иргэн бүр идэвхитэй оролцоё" гэсэн сэдвээр тус сумын бригад, фермд, хөдөлмөрчдийн гэгээрлийн хурлууд болж гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай лекц яриа хийв.

Тариа бригадын дарга Аюуш, үхрийн фермийн суурийн ахлагч Лувсанбалдан, Лувсанзэгвэ, худалдаа бэлтгэлийн ангийн ня—бо Базар нарын зэрэг хүмүүс өөрсдийн хариуцсан суурь, бригадаа гэмт хэрэггүй бригад, суурь болгох үүрэг аваад ажиллаж байна.

Т. Мушаа

ХУУЛЬ ЁСЫГ БИЕЛҮҮЛЭХЭД ТӨРИЙН ОРОН НУТГИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ҮҮРЭГ

Социалист хууль дүрмийн жинхэнэ биелэл нь үйлдвэрлэлийн салбар бүрт үйлчилж биелэлээ олж амьдрал практикийн асуудлаар баяжин хөгжиж байдаг.

Чухам ийм учраас тус улсын хууль ёсыг биелүүлэхэд орон нутгийн төрийн байгууллагууд онцгой үүрэгтэй юм.

Тус аймгийн Баянцагаан, Баянжаргалан, Баян, Өндөрширээт, Батсүмбэр, Угтаал, Заамар, Их Хайрханы уурхай зэрэг газруудын төрийн захиргааны байгууллагууд хуулийн сурталчилгаа нэвтрүүлгийн ажлыг сар улирал дутамд сайн зохиодог ба хууль дүрмийг биелүүлэхийн тулд өөрт өө байгаа эрхийг бүрэн ашиглаж сайн ажиллаж байна.

Манай аймгийн нийт сумд ба албан байгууллага бүр аймгийн намын хорооны тогтоолыг биелүүлэх үндсэн дээр төв хөдөөгийн хуулийн байгууллагуудын удирдах ажилтнуудын улсын зөвлөлгөөнийг угтаж хууль дүрэм сурталчлах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хуучин өр авлагыг хурааж дуусгах ажил зохиож энэ талаар нилээд ахицтай ажиллаж байна.

Төрийн орон нутгийн байгууллагууд хууль дүрмийг сурталчлах, ухуулах түүний биелэлтэнд хяналт тавих эрхээ бүрэн эдлэхгүй зарим үед шаардагдах хууль дүрмийг шүүрч авч сурталчилсан болдгоор ажлаа хязгаарлах явдал бас л байна.

Ийм газар гэмт хэрэг гарч ирэх ба албан байгууллагын эрх зөрчигдөх явдал олонтой үзэгддэг байна.

Ийм байдал тус аймгийн Эрдэнэсант, Дэлгэрхаан, Эрдэнэ, Архуст, Борнуур, Жаргалант, Баянцогт суманд гарч байв.

Улс аймгийн ба сумын төлөвлөгөөнүүд түүнийг биелүүлэхэд чиглэгдсэн тодорхой заалт бүхий хууль дүрэм тогтоолуудыг хөдөлмөрчдөд хэдий чинээ сайн ойлгуулан итгүүлж чадваас тэнд үйлдвэрлэлийн явц хурдасч хөдөлмөрийн бүтээл өндөржиж, төлөвлөгөөт ажлууд хугацаандаа биелэгдэж байдаг байна.

Үүнийг тус аймгийн тэргүүний сумдын ажиллагаа баталж байгаа юм. Нөгөө талаар төрийн захиргааны байгууллагуудаас хууль ёсыг ширхэгчлэн биелүүлэх ажилд олон нийтийн орон тооны ба орон тооны бус байгууллагууд тусалдаг байх ёстой.

Эдгээр байгууллагууд хууль ёсыг сурталчлан танилуулах ажлыг голлон хийвэл зохих бөгөөд мөн хүмүүсийн хүчийг зохион байгуулах ажилд идэвхитэй оролцох ёстой юм. Цаашилбал хууль зүйн биелэлтэнд олон нийтийн хяналтыг хүчтэй тавьж дутагдлыг хамт олноороо хэлэлцүүлэн засуулах буюу зохих байгууллагад нь мэдэгдэж зүй ёсны арга хэмжээ авахуулах ёстой байна.

Үйлдвэр, аж ахуйн газрууд, албан байгууллага бүхэн өөрийн байгууллага дээр зохиох ажилдаа хууль ёсыг хатуу биелүүлж хууль дүрмийн сурталчилгаа нэвтрүүлгийн ажлыг хүчтэй зохиож байгууллага нь ажилчнаа хүмүүжүүлэх хүндтэй зарчимыг хатуу баримтлан ажиллавал зохино.

Эдгээр ажлыг гагцхүү орон нутгийн төрийн байгууллагууд удирдан ажиллах ёстой.

Энэ бүхний нийлбэр дүн нь эцсийн эцэст манай улсын социализмын байгуулалтыг хурдасгаж хүмүүсийн харьцаанд коммунист хүмүүжлийг баттай тогтоож чадна.

Ж. Мөнхтогоо

(Аймгийн шүүхийн дарга)